ФІЛОСОФІЯ ТА ПОЛІТОЛОГІЯ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ КУЛЬТУРИ

ISSN 2663-0265 (print) ISSN 2663-0273 (online)

2020. Vol. 12. Issue 1.

Journal home page: <https://fip.dp.ua/index.php/FIP>

ФІЛОСОФСЬКІ НАУКИ

Ольга Євгенівна Висоцька

Доктор філософських наук, доцент,
завідувач кафедри філософії,
КЗВО «Дніпровська академія неперервної
освіти» ДОР,
вул. Антоновича, 70, Дніпро, 49096,
Україна

Olha Vysotska

D.Sc. (Philosophy), Associate Professor,
Head of the Philosophy Department,
Communal institution of higher education
«Dnipro Academy of Continuing Education»
of Dnipropetrovsk Regional Council,
70 Antonovycha str., Dnipro, 49006, Ukraine

E-mail: vysolga@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1265-7582>

УДК 141.7: 316.77

ФЕНОМЕНИ ПУБЛІЧНОСТІ ТА ПРИВАТНОСТІ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ КОМУНІКАТИВНИХ ПРОЦЕСІВ

Received 16 March 2020; revised 13 April 2020; accepted 11 May 2020

DOI: 10.15421/352003

Здійснено компаративний аналіз феноменів приватності та публічності та показаний взаємозв'язок між ними як дуальних способів реалізації дискурсивних практик у суспільстві. Визначена плинність меж приватної та публічної сфер життєдіяльності людини, розвиток яких напряду залежить від поширення засобів комунікації, а також трансформації соціальних інституцій. Розширення сфери публічності супроводжується збільшенням ролі приватної сфери буття людини, однак завдяки сучасним цифровим технологіям межа між приватним та публічним стає прозорою, що призводить до змішення їхніх характеристик у сучасному суспільстві. Результатом цих процесів стає збільшення форм репрезентації приватного, а також більша персоналізація публічного дискурсу. Наведено приклади зростання публічності та приватності, серед яких особливе значення має громадянська журналістика та блогерство. Доведено важливість формування механізмів забезпечення розмежування публічності та приватності задля запобігання ризиків атомізації індивідів та посилення контролю за діями громадян з боку влади.

Ключові слова: приватність, публічність, комунікація, процес, дискурс, феномен.

Phenomena of publicity and privacy in the context of modern communication processes

Abstract

The expansion of the sphere of publicity is accompanied by an increase in the role of the private sphere of human existence, but thanks to modern digital technologies, the border between private and public becomes transparent, which leads to a mix of their characteristics in modern society. The result of these processes is an increase in the forms of representation of the private, as well as a greater personalization of public discourse. The author proves the importance of creating mechanisms to ensure the separation of publicity and privacy to prevent the risks of atomization of individuals and strengthen control over the actions of citizens by the authorities.

The purpose of the article is to reveal the essence of the phenomena of privacy and publicity in the context of modern communication processes.

The methodological basis of the research is the understanding of the phenomena of publicity and privacy as dual structures that constantly flow into each other.

The results of the research are the author's reasoned statements that the dichotomy of public and private should be considered as a dynamic manifestation of various forms of discursive practices of a person in society, depending on the nature of the openness or closeness of channels for transmitting certain information in the process of communication. In other words, just as the public sphere does not exist outside of the private sphere, so privacy forms the configuration of public manifestations. The main feature of publicity is open communication, associated with the universalization of discursive practices, while privacy implies the multiplicity and uniqueness of personal experiences of individuals. If publicity defines the roles that are transmitted by a person to the outside and has a disciplinary nature, then privacy concerns a narrow range of important human roles that are not subject to supervision and control by the state or society. In the context of a networked society and the influence of digital information and communication technologies, there is a significant increase and complication in the forms of privacy and publicity, blurring the boundaries between them. The

interpenetration of the public and private spheres occurs by recoding universalist models of communication into those that have contextual meaning. Network communication has become a new modus of the sphere of publicity, which is built on the basis of stimulating the media activity of its actors. The expansion of the public sphere through virtual communication leads to the expansion of the private sphere, which becomes self-sufficient. At the same time, there is an increase in forms of representation that personalize public discourse. Dangerous consequences of these processes can be either a break in the relationship between the public and private, which will be manifested in the complete removal of a person from public life and closure in atomized virtual communities, or a complete absorption of the private and public, which will exercise total control over the life of a person using digital technologies by the state or financial groups, and will also complicate the conduct of free publicity procedures based on public consensus.

Keywords: *privacy, publicity, communication, process, discourse, phenomenon.*

Постановка проблеми.

У ХХІ столітті можна спостерігати істотні зрушення у розумінні феноменів приватності та публічності. Грань між ними поступово стирається, що обумовлено проникненням сучасних інформаційно-комунікативних технологій у життя кожної людини. З філософської точки зору стає особливо значущим питання сутності та конфігурації феноменів публічності та приватності в контексті трансформації дискурсивних практик у цифровому середовищі, яке створює передумови для їх взаємопроникнення і деформації, в результаті чого формується абсолютно новий соціальний простір. Соціальні мережі сьогодні стали платформою трансляції особистих смислів у публічну площину, коли кожен може стати агентом певної громадської думки. Сучасні ЗМІ часто виходять за рамки об'єктивної подачі інформації, фактично посиляючись на думки, висловлені відомими людьми в Twitter або Facebook. Все це обумовлює звернення до аналізу можливих напрямків побудови якісно відмінних типів комунікації в новій кроскультурній чи транскультурній реальності з метою послаблення проявів ціннісної дезорієнтації і розлому самоідентифікації сучасної людини як в її публічній, так і приватній сферах.

Огляд літератури.

Вперше дослідження публічного і приватного було здійснено Г.Арендт, яка сформулювала поняття «публічного простору», а також Ю.Габермасом, який виділив поняття «публічної сфери» і «приватної сфери» або «публічності» і «приватності», розглядаючи їх як дуальні конструкції дискурсивних практик. Дискурсивно-комунікативний підхід до феноменів публічності та приватності також засто-

совувався в роботах К.-О.Апеля, В.Кульмана, Д.Бюлера. Важливе значення для дослідження мають праці М.Вебера, Е.Гідденса, М.Маклюєна, Р.Сеннета, Ж.Бодрієра, П.Вирильо, М.Фуко, У.Еко, М.Кастельса, Ж.Ліповецьки, які розглядали різні грані розуміння приватного і публічного.

За останні роки спостерігається сплеск досліджень, присвячених трансформації публічної та приватної сфери під впливом цифрових технологій. У цьому плані істотне значення мають роботи Н.Больца [Больц 2011], Д. Бойда [Boyd 2012], Б.Гройса [Гройс 2012], М. Ван Манена [Van Manen 2010], М. Постера [Poster 2006], Н.Юргенсона і П.Дж.Рея [Jurgenson & Rey 2013].

Виходячи з вищевикладеного, **метою** статті є виявлення сутності феноменів приватності та публічності в контексті сучасних комунікативних процесів.

Методологія дослідження.

В основі методології нашого дослідження – розуміння феноменів публічності та приватності як дуальних конструкцій, які постійно взаємно перетікають одна в іншу. Своєрідним вододілом між ними є дискурсивні практики, що призводять до того чи іншого типу соціальної комунікації. У сучасному суспільстві характер прояву публічності та приватності безпосередньо залежить від новітніх систем комунікації, способів їх впливу на людину, а також особливостей їх репрезентації.

Результати досліджень.

Взаємозв'язок публічності та приватності можна простежити у давній дискусії про «видиме» і «невидиме», а в контексті комунікативних процесів – про те, що може бути проговорене, і про те, що слід замовчувати (при-

ховувати). В життєвому просторі людини мова йде про приватну та публічну сферу її буття. Якщо межі публічної сфери діяльності людини диктуються законами і загальноприйнятими дискурсивними нормами, то кордони приватного простору обумовлюються нормами моралі та індивідуальними переконаннями. Іншими словами, в дихотомії «публічне» – «приватне», перше грає роль раціоналізованої дискурсивної практики, спрямованої на трансляцію загальнозначущих смислів для певного співтовариства, а друге – відноситься до особистого життя конкретного індивіда, до тих його атрибутів, які він хоче приховати.

Розвиток публічної сфери безпосередньо пов'язаний з поширенням засобів комунікації, а також – з удосконаленням такої їх властивості як відтворюваність. Передача ідей, думок, правил, законів, норм за допомогою писемності закріплює публічну сферу, істотно розширюючи її межі не тільки у просторі, але і в часі. У свою чергу, приватна сфера залишається за межею дискурсивних практик, тому її відтворюваність обумовлюється тією роллю, яка відводиться їй суспільством.

В архаїчному суспільстві публічна сфера вперше транслюється в «історіях» і «міфах», що стосуються осмислення як сакрального, так і повсякденного в житті людини. Оскільки комунікація в стародавньому світі обмежується «своїми», а інформація передається тільки за допомогою усного слова, приватне і публічне практично не розрізняються між собою. На наш погляд, можна говорити про створення такого розрізнення лише з розвитком писемності та з появою соціальних інститутів та інструментів публічності – громадянства, державного управління та права. Вперше Аристотель артикулює поняття держави як прояв публічності через раціоналізований суспільний дискурс: «Оскільки суспільство ... являє собою певним чином спілкування, будь-яке спілкування організовується заради якогось блага (оскільки будь-яка діяльність має на увазі уявне благо), то, очевидно, всі спілкування прагнуть до того чи іншого блага» [Аристотель 1983: 376]». Іншими словами, публічність реалізується у дискурсивних практиках, спрямованих на досягнення загального блага.

Агентами публічності стають не тільки правителі, а й громадяни, які отримують право голосу, а також можливості формулювати загальнозначущі для спільноти смисли.

Поява і розширення публічної сфери наділяє громадян як правами, так і взаємними зобов'язаннями, що формулюються за допомогою суспільного договору. Давньогрецька полісна демократія стала першою моделлю публічності з використанням регулюючих суспільство інституційних механізмів. Яскравою віхою цього процесу була діяльність давньогрецького політика VI ст. до н.е. Солон, який, скасувавши боргове рабство, створив умови для формування єдиної політико-правової спільноти громадян [Плутарх 1990: 163-164], наділених правами на вільне волевиявлення.

Таким чином, публічність може бути реалізована тільки в умовах політико-правової свободи, а також відкритої комунікації. На подібну особливість вказував Ю. Габермас, який описував публічність як сферу раціональної комунікації вільних громадян та права, на відміну від приватної сфери, заснованої на традиціях і практиках підпорядкування [Габермас 2000: 46] (як відомо, раби, жінки та діти залишалися власністю громадянина-чоловіка і жителя конкретного поліса). Звідси формується розуміння, що приватне є тим, що належить особисто вільному громадянину, тоді як публічне – те, що є надбанням спільноти.

Пізніше ця точка зору розвивається в концепції суспільного договору Нового часу, найбільш системно розкритою Дж. Локком. Наявність власності осмислюється ним як те, на що ніхто, крім самої людини не має прав [Локк 1988: 278]. При цьому до власності належить й особиста свобода індивідуума. Ж.-Ж. Руссо розуміє це як можливість вільно користуватися самим собою, а не тільки речами [Руссо 1998: 58]. Таким чином, якщо публічність залишається предметом суспільного договору, то приватність також починає регулюватися за допомогою правових механізмів як право на прояв свобод людини. В першу чергу, мова йде про захист природних прав як базових умов життя і свободи кожного, які виносяться на більш високий щабель, ніж ті, що стосуються сфери публічності:

«Природний стан має закон природи, яким він керується і який обов'язковий для кожного, ... оскільки всі рівні і незалежні, ... жоден з них не повинен наносити шкоду життю, здоров'ю, свободі і власності іншого» [Локк 1988: 263]. Дискурсивні практики при цьому будуються на консенсусній моделі, коли кожен громадянин керується загальноприйнятими правилами, беручи на себе зобов'язання підкорятися державній владі [Руссо 1998: 316-317].

Р.Сеннетом доведено, що сучасне розуміння приватного і публічного формується у Західній Європі наприкінці XVII століття, коли ««Публічне» означало відкрите для загального розгляду, тоді як «приватне» передбачало затишну сторону життя, обмежену сім'єю і друзями» [Сеннет 2002: 24]. Простір приватного поступово ускладнюється і все більше легітимізується співтовариством: «Приватна сфера впливала на сферу публічну, обмежуючи контроль умовних правил вираження емоцій над почуттям реальності; поза цими межами людина мала своє власне життя, способи вираження емоцій і права, над якими були не владні ніякі умовності» [Сеннет 2002: 103].

Слід підкреслити, що Р.Сеннет та Ю.Габермас описують приватність і публічність як протилежні конструкції, де приватність стоїть всього того, що є «природним» в людині, а публічність – того, що відноситься до «культури». У цьому вони близькі новоєвропейської традиції, де подібний дуалізм пояснює постійну напруженість між суспільством та індивідом як непереборного протиріччя між «природним станом» людини і необхідністю дотримуватися обмежень, що диктуються державою та суспільним договором. Однак, на нашу думку, така лінійна дихотомія перестає працювати в умовах мережевого суспільства і цифрових інформаційно-комунікативних технологій. Відбувається значне збільшення та ускладнення форм прояву приватності та публічності.

Розширення приватної сфери призвело до формування «мережевого індивідуалізму» як домінуючої форми соціального. «Мережевий індивідуалізм, – пише М.Кастельс, – це соціальна структура, а не збори ізольованих індивідуумів. Саме індивідууми будують свої

мережі, онлайніві й офлайніві, ґрунтуючись на своїх інтересах, цінностях, схильностях і проектах» [Кастельс 2004: 157]. Мережевий індивідуалізм дозволяє говорити про тенденції до зміщення меж приватного і публічного в сучасному суспільстві. Це проявляється в артикуляції дискурсу повсякденності в мережевій комунікації, коли предметом обговорення стає приватне, а не загальне, в результаті чого, як вказує З. Бауман, «приватне захоплює суспільний простір, видавлюючи і виштовхуючи звідти все, що не може бути повністю і без залишку переведено на мову приватних інтересів» [Бауман 2005: 135].

Ю.Габермас висловив думку, що розмивання меж між приватним і публічним за рахунок розширення сфери публічності призводить до втрати значимості обох, коли активна участь у дискусіях замінюється їх демонстрацією [Габермас 2000: 158]. Проілюструвати цю тезу можна на прикладі того, що обговорення в соціальних мережах якихось дій не означає обов'язкового просування цих дій на практиці. Подібні думки висловлював також Ж.Бодрийяр, пророкуючи «Кінець соціального» в умовах експансії віртуальної комунікації, коли замість розширення сфери публічності відбувається послаблення «поля соціального» [Бодрийяр 2000: 32].

Однак існує зворотна точка зору. Зокрема, Н.Юргенсон і П.Дж.Рей вважають, що розвиток соціальних мереж навпаки призводить до збільшення як приватного, так і публічного секторів життя сучасної людини [Jurgenson & Rey 2013: 62]. Ми також дотримуємося схожої позиції, оскільки виходимо з посилення, що приватність і публічність – взаємопов'язані, але не взаємовиключні явища. Розширення одного з них сприяє розширенню іншого. Наприклад, розвиток публічної сфери суспільства завдяки збільшенню прав і свобод громадян призвів до появи таких якісних характеристик людини як «індивідуальність» та «особистість». Неможливо помислити прояви особистісного або індивідуального у суспільстві, де публічна сфера обмежена. У тоталітарній державі все направлено на стирання кордонів між приватним і публічним завдяки тотальному контролю за своїми громадянами, недо-

пущенню як прояву публічного (наприклад, відкритого волевиявлення), так і приватного (неповторної індивідуальності в одязі, думках, діях). Звідси – прагнення до уніфікації, «стискання» приватного і публічного в тоталітарній державі. Тому демократизація суспільства призводить не тільки до розширення сфери публічності, але і до істотного збільшення сфери приватності.

Важливе значення має характер «вивільнення» як приватної, так і публічної сфер життя, тобто особливості їх репрезентації. В умовах мережевої культури приватне все важче приховати, бо завдяки цифровим технологіям стає легше відстежувати будь-які дії людини. Сучасні технології відкривають нові можливості для самовираження у віртуальній реальності, але результатом цього стає збільшення репрезентацій приватного та його трансформація в публічне. Одночасно публічна сфера локалізується у численних персоналізованих спільнотах, утворюючи «інформаційні бульбашки». Тому замість загального блага як мети дискурсивних практик у публічній сфері можна спостерігати появу плюральної системи благ, які є значущими в межах окремих груп. Р.Сеннет у такій тенденції вбачає небезпеку руйнування самих підстав публічності, а також нівелювання сфери приватності [Сеннет 2002: 9]. Замість гнучкої дихотомії «публічність» – «приватність» ми спостерігаємо або розрив взаємозв'язків між ними, або їх повне поглинання один одним. Поширення можливостей для самодемонстрації людини завдяки сучасним засобам комунікації, призводить до того, що репрезентація приватного стає її самоціллю. З іншого боку, відбувається «приватизація публічної сфери, при якій політика підпадає під стандарти, ідеали і цілі приватної сфери» [Ельштайн 2000: 65].

Точкою перетину приватного і публічного є діалог, який ще у Середньовіччі проявлявся у феномені сповіді як входження приватного у простір публічного. Зворотною точкою перетину приватного і публічного можна вважати мовчання, коли вже публічне входить у систему координат приватного. В умовах секуляризованого суспільства брак приватної комунікації компенсується віртуальним спілкуван-

ням. Мережева культура передбачає не тільки перетин публічного і приватного, а й паралельне їх перебування у просторі віртуальної комунікації. Віртуалізація масової комунікації істотно розширює сферу публічності, змінюючи її конфігурацію. Демократія як простір розвитку сфери публічності трансформується у медіакратію [Висоцька 2012].

Як вказує Ю.Габермас, «Користування Інтернетом одночасно розширило і розтрощило комунікативні контексти. Тому Інтернет має підрильний вплив на авторитарні режими публічної сфери. Однак горизонтальне і ... менш формалізоване утворення комунікативних мереж одночасно вихолощує досягнення традиційних публічних сфер» [Габермас 2006: 25]. Тим самим він визнає, що з розвитком Інтернету відбувається суттєва девальвація проекту раціональної комунікації, яка описує публічну сферу модерного суспільства.

Мережева комунікація створює ілюзію єднання у певній публічній спільноті, перетворюючи Інтернет «у нову форму публічності, де всі виявляються публікою один для одного» [Больц 2011: 23]. Існування нового модусу сфери публічності обумовлене поширенням так званої «культури реальної віртуальності» [Кастельс 2000: 314], в якій віртуальність виступає підставою для конструювання «реальності» суб'єктів. Особливістю реалізації процесу комунікації є не знаходження загального блага (як це характерно для античної публічної комунікації), не дотримання суспільного договору (як це диктувалося правилами буржуазного суспільства), а безперервне споживання віртуального. Як вказує Н.Больц, «категоричний імператив епохи медіа свідчить: комунікуй так, щоб інші могли приєднатися» [Больц 2011: 99]. В основі «приєднання» за допомогою «лайків» і «перепостів» покладена не загальнозначуща інформація, а та, яка породжує чуттєво-емоційні реакції її споживачів, що стимулюють їх медійну активність. Саме тому, згідно з останніми дослідженнями, така популярна соціальна мережа як Facebook орієнтована на поширення скандальних і шокуючих повідомлень, що поляризують і розпалюють агресію у суспільстві [Horwitz & Seetharaman].

Таким чином, замість спрямованості на результат комунікації, увага користувача зміщується на сам процес, а сфера публічності настільки зростається зі сферою приватності, що, як визначав М.Постер, «користувач мережі може стати фігурою у новому типі політичних відносин, який не може існувати без лояльності учасників глобальної мережевої комунікації» [Poster 2006: 78].

Створення різних політичних проєктів сьогодні неможливе без використання соціальних мереж. Навіть журналістика як одна з базових атрибутів публічності стає вторинною по відношенню до медіаактивізму, що просувається у різноманітних блогах та мережових спільнотах. Професійна журналістика, яка спочатку була спрямована на об'єктивістську подачу інформації, витісняється громадянською журналістикою, яка може здійснюватися будь-яким індивідом на основі його особистих спонукань [Дзялошинский 2006].

Прикладом зростання приватного і публічного є поняття блогосфери як сфери переведення приватних дискурсивних практик у площину публічного. Однак, якщо публічна сфера конститується консенсусом на основі загальнозначущих правил і принципів, тобто кожен із комунікаторів виходить із зобов'язань, а, значить, відповідальності за свої дії, регульовані законами, то блогосфера не передбачає існування зобов'язань. Звідси – часте маніпулювання інформацією та смислами з боку різноманітних блогерів та анонімних телеграм-каналів, а також низька якість самих повідомлень. Тобто, переходячи в сферу публічного подібні дискурсивні практики, з одного боку, не набувають характеристик публічності, а, з іншого, втрачають інтимно-особистісні прояви приватного. Ж. Бодрійяр описував подібні явища як відрив знаку від його сутності, симуляцію комунікації, коли «всі знаки обмінюються один одним, але не обмінюються більше ні на що реальне» [Бодрийяр 2000: 52]. У свою чергу, П. Віріліо, назвав цей процес «ендокolonізацією позбавленого інтимності ... (через надмірне висвітлювання деталей) світу» [Вирилио 2002: 49], а А. У. Еко наголошував на девальвації цінності приватної сфери: «Потроху ексгібіціонізм проникає

у всіх. Все одно нічого не приховаш. А вже якщо нічого не приховаш, навряд чи щось може виявитися ганебним» [Еко 2007: 167].

Досягнення суспільного консенсусу в умовах зрощення приватного і публічного суттєво ускладнюється. Консенсус часто замінюється його симуляцією. Наприклад, використання «лайків» в мережі як прийняття або неприйняття будь-якого висловлювання створює ілюзію участі у публічній комунікації. Динамічна дихотомія «публічне» – «приватне» набуває нелінійного характеру і не може вже розміщуватися на протилежних полюсах соціального життя сучасної людини.

Слід однак підкреслити, що зсув кордонів між публічним і приватним не обов'язково означає, що їх не існує, швидше змінюються уявлення про їх параметри. Це особливо показово на прикладі аналізу ставлення до віртуальної комунікації у різних поколіннях. Якщо для старшого покоління існують чіткі уявлення про публічне і приватне, тому особисте, як правило, не виноситься в поле загального обговорення, то сучасна молодь приховує особисті смисли за анонімними формами комунікації. У зв'язку з цим цікавим є спостереження М. Ван Манена про те, що відмова від використання електронної пошти серед молоді обумовлена тим, що вона здається їм занадто приватною [Van Manen 2010: 1026]. Тому, можливо, ми спостерігаємо зараз переформатування загального розуміння приватного та публічного у суспільстві як різних способів життєдіяльності сучасної людини в умовах цифрової реальності.

Звичка постійно бути в он-лайн, де комунікація виявляється більш інтенсивною, ніж в оф-лайн, змінює полюси приватності та публічності в залежності від можливості підключення до мережових спільнот. Тому для сучасного молодого покоління віртуальне середовище стає домінантною сферою публічності, тоді як відключення від Інтернету означає перехід у приватну сферу.

Наскільки небезпечним є зміщення приватного і публічного? Безумовно такий процес несе певні ризики, пов'язані з можливими труднощами соціалізації молоді, ослабленням соціальних зв'язків і розмиванням традицій-

них соціальних ролей. Така особливість Інтернет-комунікації як «присутність без вступу у більш глибоку взаємодію» [Кастельс 2004: 157] стимулює перенесення подібної поведінкової моделі на соціальні відносини, що, наприклад, вже зараз проявляється у кризі інституту сім'ї, зниженні громадянської активності, автономізації індивідів у феноменах нарцисизму і гедоністичної моралі.

Висновки.

Дихотомію публічного і приватного, таким чином, слід розглядати як динамічний прояв різних форм дискурсивних практик людини у соціумі в залежності від характеру відкритості/закритості каналів передачі тієї чи іншої інформації в процесі комунікації. Тобто як публічна сфера не існує поза зв'язком із приватною сферою, так і приватність формує конфігурацію проявів публічності. Основними ознаками публічності можна назвати відкриту комунікацію, що пов'язана із універсалізацією дискурсивних практик, тоді як приватність передбачає множинність та унікальність особистого досвіду індивідів. Якщо публічність визначає ті ролі, які транслюються людиною назовні і має дисциплінарний характер, то приватність стосується вузького кола значущих для людини ролей, які не підлягають нагляду і контролю з боку держави чи суспільства.

В умовах мережевого суспільства та впливу цифрових інформаційно-комунікативних технологій відбувається значне збільшення

та ускладнення форм прояву приватності та публічності, стирання меж між ними. Взаємопроникнення публічної та приватної сфери відбувається шляхом перекодування універсалистських моделей комунікації в такі, що мають контекстуальний зміст. Мережева комунікація стала новим модусом сфери публічності, яка будується на основі стимулювання медійної активності її акторів. Розширення публічної сфери завдяки віртуальній комунікації призводить до розширення і приватної сфери, яка набуває самодостатнього значення. Одночасно збільшення форм репрезентації приватного персоналізує публічний дискурс.

Небезпечними наслідками цих процесів може стати або розрив взаємозв'язків між публічним та приватним, що проявлятиметься у повному відстороненні людини від суспільного життя і замиканні в атомізованих віртуальних спільнотах. Або повне поглинання приватного і публічного, що спонукатиме здійснювати тотальний контроль за життям людини з використанням цифрових технологій з боку держави або фінансових груп, а також ускладнюватиме проведення вільних процедур публічності на засадах суспільного консенсусу. Перспективою подальших досліджень феноменів публічності та приватності є визначення механізмів забезпечення їх розмежування між собою, а також вироблення нової моделі комунікації у полі перетину цих сфер буття сучасної людини.

Бібліографічні посилання

- Аристотель. (1983). *Политика. Сочинения*. В 4т. М.: Мысль, 1983. Т.4, 376-644.
- Бауман, З. (2005). *Индивидуализированное общество*. М.: Логос.
- Бодрийяр, Ж. (2000). *В тени молчаливого большинства, или конец социального*. Екатеринбург: Изд-во Уральского университета.
- Бодрийяр, Ж. (2000). *Символический обмен и смерть*. М.: Добросвет.
- Больш, Н. (2011). *Азбука медиа*. М.: Европа.
- Вирилио, П. (2002). *Информационная бомба. Стратегия обмана*. М.: Гнозис; Прагматика культуры.
- Висоцька, О.Є. (2012). Постмодерн та віртуальна демократія: масмедійні форми публічності. *Гілея*, 65 (9), 198-203.
- Габермас, Ю. (2006). Важливо відчувати першим або чим відрізняється інтелектуал. *І. Незалежний культурологічний часопис*, 45, 23-29.
- Габермас, Ю. (2000). *Структури перетворення у сфері відкритості: дослідження категорії громадянське суспільство*. Львів: Літопис.
- Гройс, Б. (2012). *Публичное пространство: от пустоты к парадоксу*. М.: Институт медиа, архитектуры и дизайна «Стрелка».
- Дзялошинский, И.М. (2006). *Журналистика соучастия. Как сделать СМИ полезными людям*. М.:

Престиж.

Кастельс, М. (2004). *Галактика Интернет: Размышления об Интернете, бизнесе и обществе*. Екатеринбург: У-Фактория.

Кастельс, М. (2000). *Информационная эпоха: экономика, общество и культура*. М.: ГУ ВШЭ.

Локк, Дж. (1988). *Два трактата о правлении*, в: *Сочинения*: в 3т. М.: Мысль. Т.3.

Плутарх. (1990). *Избранные жизнеописания*. В двух томах. М.: Правда. Т.I.

Руссо, Ж.-Ж. (1998). *Об общественном договоре или Принципы политического Права. Трактаты*. М.: КАНОН-пресс, Кучково поле.

Сеннет, Р. (2002). *Падение публичного человека*. М.: Логос.

Эко, У. (2007). *Полный назад! «Горячие войны» и популизм в СМИ*. М: Эксмо.

Эльштайн, Дж. Б. (2000). *Императивы частного и публичного*, в: *Хрестоматия феминистских текстов*. Переводы. СПб.: Дмитрий Буланин, 64-88.

Boyd, D. (2012). Networked privacy. *Surveillance and Society*, 10(3/4). Retrieved from <http://ojs.library.queensu.ca/index.php/surveillance%and%society/article/view/net%worked>.

Horwitz, J. & Seetharaman D. *Facebook Executives Shut Down Efforts to Make the Site Less Divisive. The social-media giant internally studied how it polarizes users, then largely shelved the research*. Retrieved from <https://www.wsj.com/articles/facebook-knows-it-encourages-division-top-executives-nixed-solutions-11590507499>.

Jurgenson, N. & Rey, P.J. (2013). *The fan dance: how privacy thrives in the age of hyper publicity*, in: *Unlike Us Reader. Social media monopolies and their alternatives* / ed. by G. Lovink, M. Rasch. Amsterdam: Institute of Network Cultures, 61-75.

Poster, M. (2006). *Information please: culture and politics in the age of digital machines*. Duke University Press.

Van Manen, M. (2010). The Pedagogy of Momus Technologies: Facebook, Privacy, and Online Intimacy. *Qual Health Res*, 20, 1026.

References

Aristotle. (1983). *Politika* [Politics], in: *Sochineniya*. V 4t. M.: Mysl. T.4, 376-644. (in Russian)

Baudrillard, J. (2000). *Simvolicheskiy obmen i smert* [Symbolic exchange and death]. М.: Dobrosvet. (in Russian)

Baudrillard, J. (2000). *V teni molchalivogo bolshinstva. ili konets sotsialnogo*. [In the Shadow of the Silent Majorities. or, the End of the Social]. Ekaterinburg: Izd-vo Uralskogo universiteta. (In Russian)

Bauman, Z. (2005). *Individualizirovannoye obshchestvo* [The Individualized Society]. М.: Logos. (in Russian)

Bolts, N. (2011). *Azbuka media* [Azbuka of media]. М.: Evropa. (in Russian)

Boyd, D. (2012). Networked privacy. *Surveillance and Society*, 10(3/4). Retrieved from <http://ojs.library.queensu.ca/index.php/surveillance%and%society/article/view/net%worked>.

Castells, M. (2000). *Informatsionnaya epokha: ekonomika. obshchestvo i kultura* [Information age: economy, society and culture]. М.: GU VShE. (in Russian)

Castells, M. (2004). *Galaktika Internet: Razmyshleniya ob Internete. biznese i obshchestve* [Galaxy Internet: Reflections on the Internet, business and society]. Ekaterinburg: U-Faktoriya. (in Russian)

Dzyaloshinskiy, I.M. (2006). *Zhurnalistskiy souchastiya. Kak sdelat SMI poleznymi lyudyam* [Journalism of complicity. How to make media useful to people]. М.: Prestizh. (in Russian)

Eko, U. (2007). *Polnyy nazad! «Goryachiye voyny» i populizm v SMI* [Full back! «Hot wars» and populism in the media. М: Eksmo. (in Russian)

Elstein, J.B. (2000). *Imperativy privatnogo i publichnogo* [Imperatives of the private and public], in: *Khrestomatiya feministskikh tekstov*. Perevody. SPb.: Dmitriy Bulanin, 64-88. (in Russian)

Groys, B. (2012). *Publichnoye prostranstvo: ot pustoty k paradoksu* [Public space: from emptiness to paradox]. М.: Institut media. arkhitektury i dizayna «Strelka». (in Russian)

Habermas, J. (2000). *Struktury peretvorennia u sferi vidkrytosti: doslidzhennia katehorii hromadianske suspilstvo* [The Structural Transformation of the Public Sphere: An Inquiry into a Category of Bourgeois Society]. Lviv: Litopys. (in Ukrainian)

Habermas, J. (2006). *Vazhlyvo vidchuty pershyim abo chym vidrizniaietsia intelektual*. [It is important to feel first or what makes an intellectual different]. *Yi. Nezalezhnyi kulturolohiichni chasopys*, 45, 23-29. (in Ukrainian)

Horwitz, J. & Seetharaman, D. *Facebook Executives Shut Down Efforts to Make the Site Less Divisive. The*

- social-media giant internally studied how it polarizes users, then largely shelved the research*. Retrieved from: <https://www.wsj.com/articles/facebook-knows-it-encourages-division-top-executives-nixed-solutions-11590507499>.
- Jurgenson, N. & Rey, P.J. (2013). *The fan dance: how privacy thrives in the age of hyper publicity*, in: *Unlike Us Reader. Social media monopolies and their alternatives* / ed. by G. Lovink, M. Rasch. Amsterdam: Institute of Network Cultures, 61-75.
- Locke, J. (1988). *Dva traktata o pravlenii*. [Two Treatises of Government]: Sochineniya v 3t. M.: Mysl. T.3. (in Russian)
- Plutarch. (1990). *Izbrannyye zhizneopisaniya* [Selected biographies]. V 2t. M.: Pravda. (in Russian)
- Poster, M. (2006). *Information please: culture and politics in the age of digital machines*. Duke University Press.
- Rousseau, J.-J. (1998). *Ob obshchestvennom dogovore ili printsipy politicheskogo prava* [On the Social Contract or Principles of Political Law], in: *Traktaty*. M.: KANON-press. Kuchkovo pole. (1998). (in Russian)
- Sennet, R. (2002). *Padeniye publichnogo cheloveka* [The fall of the public man]. M.: Logos. (in Russian)
- Van Manen, M. (2010). The Pedagogy of Momus Technologies: Facebook, Privacy, and Online Intimacy. *Qual Health Res*, 20, 1026.
- Virilio, P. (2002). *Informatsionnaya bomba. Strategiya obmana* [Information bomb. Strategy of deception]. M.: Gnozis; Pragmatika kultury. (in Russian)
- Vysotska, O. (2012). Postmodern ta virtual`na demokratiya: masmedijni formy` publichnosti [Postmodern and virtual democracy: mass media forms of publicity]. *Gileya*, 65(9), 198-203. (in Ukrainian)